

Het mag eveneens gezegd worden dat de auteurs goede gespreksonderwerpen gekozen hebben en ook uit het aantal onderwerpen blijkt hun vertrouwdheid met het doelpubliek: ze weten waarover er zoal gepraat kan worden in een klas en ook beginners kunnen over heel wat onderwerpen al iets zeggen. Bovendien doen de auteurs degelijke suggesties voor vragen bij bepaalde onderwerpen (bijvoorbeeld *huisdieren: aan-geven of je bang bent van een spin, muis,...; sport: vragen naar hoe vaak, met wie, sinds wanneer,...; vragen hoe vaak iemand zijn lievelingsboek gelezen heeft; vragen welke huishoudelijke taken iemand wel/niet leuk vindt*). Verder worden ook beknopte suggesties gedaan voor rollen-

spelen, bijvoorbeeld bij *kleine ergernissen* (p. 75) en *even klagen* (p. 78).

Globaal oordeel

Afrondend willen we stellen dat dit boek wél goede suggesties voor gespreksonderwerpen bevat en ook een aantal originele, creatieve ideeën voor oefeningen die voorbereiden op spreken, maar voor echte, functionele spreekoefeningen zal de lesgever elders moeten zoeken (bijvoorbeeld bij Fonck (1989-91) of bij *Taal vitaal* (Schneider-Broekmans 2000)).

Dixi!

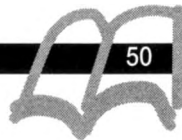
J. Bakx & G. Giezenaar: *Dixi! Cursus spreekvaardigheid voor hoogopgeleide anderstaligen*. Bussem: Coutinho, 2000.

Doelgroep

Zoals de ondertitel al suggereert, is dit leermiddel bestemd voor hoogopgeleide (ver)gevorderde anderstalige volwassenen. *Dixi!* zou op 16 weken aan 2 uur per week afgewerkt kunnen worden.

Communicatieve en functionele methode

Hoofddoel van *Dixi!* is de spreekvaardigheid en het zelfvertrouwen van cursisten te verhogen bij moeilijke spreesituaties. De opdrachten zijn gericht op functionele situaties (bijvoorbeeld mening verwoorden, kritiek geven, conclusies trekken,...), maar er wordt in het boek ook expliciet aandacht gegeven aan taalelementen: woordgebruik, grammaticale kwesties, register en intonatie. Deze oefeningen worden wel gerelateerd aan de spreekoefening. Via reflectievragen willen de auteurs cursisten aanzetten tot nadenken over bepaalde conventies in een gesprek.

BENADERINGSWIJZE EN OPBOUW

Het boek bestaat uit vier hoofdstukken en drie bijlagen. Elk hoofdstuk bevat oefeningen rond een bepaalde spreesituatie:

- (1) *Discussie* (spontaan/geleid)
Functies: uitleg geven, verduidelijken en overtuigen,...
- (2) *Vergaderingen*
(probleemoplossend/besluitvormend)
Functies: zie hoofdstuk 1 + vergadering openen/sluiten, probleem inleiden en oplossingen samenvatten,...
- (3) *Tweegesprek* (slecht en goed nieuws-gesprek, commentaar leveren, solliciteren)
- (4) *Monoloog* (kort/lang)
Functies: overtuigen, concluderen,...

De functionaliteit, de aard en de soort gesprekspartner zijn uitgangspunten voor het opzetten van een oefening. Volgens de auteurs gaat het om spreesituaties waarin alle cursisten uit de doelgroep (hooggeschoold en vergevorderd) kunnen terechtkomen.

In de bijlagen komen achtereenvolgens:

- (1) Reflectievragen en antwoorden;
- (2) Sleutel bij de gesloten opdrachten (woordenschat, grammatica);
- (3) Formulieren voor de evaluatie van een gesprek.

Voor correcties tijdens de spreekoefeningen raden de auteurs aan de leerkrachten het gebruik van een beperkte set van vijf gebaren ('mediatoren') aan, zodat de oefening niet steeds onderbroken moet worden. Het gaat om gebaren die aan cursisten een signaal geven dat er iets mis is met hun uiting.

INDRUKKEN EN/OF ERVARING

Naar layout is *Dixi!* een zeer verzorgd boekje van een 140-tal pagina's. Volgens de auteurs is de volgorde voor het oefenen van de spreesituaties in die zin belangrijk dat er eerst gewerkt wordt met veiligere situaties (discussies met twee personen) voor het creëren van zelfvertrouwen om pas in laatste instantie te komen tot een formele presentatie. De auteurs geven bovendien aan dat er binnen een hoofdstuk ook een zekere mate van opbouw werd gerespecteerd van meer gestuurde naar meer open spreekopdrachten.

We denken echter niet dat het strikt noodzakelijk is om de verschillende spreekoefeningen chronologisch te doorlopen. Het werk kan evengoed als bronnenboek geraadpleegd worden om hier en daar een oefening uit te proberen. Het is inderdaad zo dat er voor hoogopgeleide vergevorderde cursisten niet veel leermiddelen voorhanden zijn om spreekvaardigheid te trainen. Een bundeling van beproefde oefeningen is dan ook zeker een goed idee. *Dixi!* komt zeker tegemoet aan een reële nood.

De spreesituatie als ordeningsprincipe voor en bundeling van de oefeningen is ook zinvol. Soms worden artikels als uitgangspunt voor de spreekoefening genomen, soms stellingen, een brief, notulen, eenvoudige statistische figuren... Die variatie zet aan tot spreken.

De spreekoefeningen vormen een meerderheid van de opdrachten, maar er zijn toch ook nog andere opdrachten opgenomen. Zo zijn er in het eerste hoofdstuk 22 opdrachten voor de cursisten en 12 opdrachten zijn kortere of langere spreekoefeningen. De overige oefeningen zijn woordenschat, grammatica en een paar intonatie-oefeningen. Met een pictogram in de marge wordt aangegeven om wat voor oefening het gaat: een tekstbal-

lon (spreken), een kruiswoordraadsel (woordenschat), een labyrint (grammatica) en een muzieknoet (intonatie).

We vinden niet alle spreekopdrachten even sterk. Zo is er in het eerste hoofdstuk bijvoorbeeld opdracht 11: *Oefen nu kort in tweetallen het geven van een mening en een reactie hierop. Ieder bedenkt zelf twee onderwerpen en formuleert hierover een mening. Op de eerste mening reageert de ander instemmend, op de tweede mening reageert de ander met een tegenwerping. Daarna draait u de rollen om.*

Het doel van deze oefening is volgens het boekje het oefenen van een instemmende of tegenwerpende reactie, maar de oefening vinden we om verschillende redenen minder geslaagd. De manier om dit doel te bereiken, is enerzijds te vaag en anderzijds te gekunsteld. Te vaag omdat goede spreekopdrachten vertrekken vanuit een duidelijke context en de inhoud waarover gesproken moet worden, wordt bij voorkeur aan de cursisten gegeven. Bij opdracht 11 moeten de cursisten zelf naar een onderwerp zoeken en er dan een mening over formuleren. Te gekunsteld omdat, ongeacht de inhoud van de mening, de partner op de eerste instemmend en op de tweede tegenwerpend moet antwoorden. Hierdoor boet

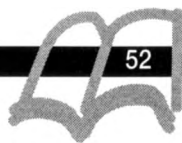
de oefening aan werkelijkheidsgehalte in.

We geven echter graag toe dat de meeste spreekopdrachten in *Dixi!* met erg veel zorg voorbereid en uitgewerkt zijn: duidelijke instructies, duidelijke rollen voor de sprekers in de oefeningen, de context wordt uitvoerig geschetst, en de inhoud waarover gepraat moet worden, gegeven. Allemaal randvoorwaarden om van goede spreekoefeningen te kunnen gewagen. Een voorbeeld dat we erg uitnodigend vonden, is het toelichten van een statistische figuur (spreeksituatie: monoloog, p. 89). De tips die daar worden verstrekt, zijn voor ieder die af en toe eens een presentatie geeft met een taartdiagram of een andere figuur, erg zinvol.

Het gebruik van gebaren als trigger voor correctie bij cursisten tijdens de spreekoefening, werkt. In het algemeen is het gebruik van mediators in taalleren echter niet nieuw (zie ook Leysen & De Schryver 1999, p. 35-37).

Ook de reflectievragen vinden we een surplus. Het zorgt bij cursisten voor een actievare koppeling van de oefeningen aan reeds aanwezige kennis en vaardigheden. Het maakt de cursisten attent op verschillende aspecten die van belang kunnen zijn bij het spreken.

Jes Leysen & Ann De Schryver
Universiteit Antwerpen (UIA)
Departement Didactiek & Kritiek
Lerarenopleiding 'Nederlands aan Anderstaligen'
Universiteitsplein 1
2610 Wilrijk
jes.leysen@ua.ac.be
ann.deschrijver@ua.ac.be

Noot

- 1 *Color Cards*, Winslow Press, Telford Road, Bicester, Oxon OX6 0TS.
Verkrijgbaar bij speciaalzaken van didactisch materiaal voor de basisschool bijvoorbeeld.

Bibliografie

De Schryver, A.; J. Leysen & J. Van den Hauwe: Waar moet ik gaan zitten? Wat moet ik doen? Het geven van duidelijke instructies bij taken. *VONK* 27/3 (jan./feb. 1998), p. 33-41.

Fonck, A.: *Spreekvaardigheid in de dop*. Amsterdam: Amsterdamse School voor Volwassenen, 1989-91.

Klippel, F.: *Keep talking. Communicative fluency activities for language teaching*. Cambridge: Cambridge UP, 1989.

Leysen, J. & A. De Schryver: Geboekt en niet geboekt. Bespreking en aanvullingen bij een vademecum NT2. *VONK* 28/5 (mei/juni 1999), p. 35-37.

Schneider-Broekmans, J. e.a.: *Taal vitaal. Nederlands voor beginners*. Amsterdam: Intertaal, 2000.

Ur, P.: *Discussions that work. Task-centred fluency practice*. Cambridge: Cambridge UP, 1992.